

OPIS DELA RADIOLOGA V BOLNIŠNICAH

Avtor prispevka: Vladka Salapura

Radiologi imajo centralno vlogo v bolnišnicah, saj se osredotočajo na diagnosticiranje in zdravljenje bolezni z uporabo različnih radioloških metod kot so rentgensko slikanje, računalniška tomografija (CT), magnetna resonanca (MR) in ultrazvok (UZ) ter izvajajo minimalno invazivne terapevtske postopke pod slikovnim nadzorom (1).

Radiologi nadzirajo in vodijo radiološke preiskave ter zagotavljajo, da se uporabljajo pravilne tehnike in protokoli za natančno diagnostiko kliničnega problema. Podajo navodila za protokole slikanja in način izvajanja preiskav, preverijo kakovost opravljene preiskave in zagotovijo, da le te ustrezajo diagnostičnim standardom, preden jih analizirajo in podajo končni izvid ter mnenje o ugotovljenih najdbah. Delo radiologov povezuje diagnostiko, terapevtske posege in sodelovanje z drugimi oddelki, zaradi česar so ključni za učinkovito oskrbo bolnikov v sodobnih bolnišnicah (1,2,3).

Radiologi so sestavni del multidisciplinarnih skupin (MDT) v bolnišnicah, sodelujejo pri obravnavi zapletenih in zahtevnih kliničnih primerov na vseh organskih sistemih in pri številnih bolezenskih stanjih v sekundarnih in terciarnih ustanovah. Prispevajo dragocen vpogled v primere bolnikov na konzilijarnih srečanjih, kjer zdravniki različnih specialnosti razpravljajo o zapletenih primerih in pripravljajo načrte nadaljnjega zdravljenja. To skupinsko delo zagotavlja, da je oskrba bolnikov celovita in uporablja strokovno znanje vseh strokovnjakov (4).

Poleg specializiranih diagnostičnih področji je del radiologov specializiranih za intervencijsko radiologijo (IR), kjer izvajajo minimalno invazivne posege, vodene s slikovno tehnologijo (diaskopsko, CT, UZ). Delo obsega izvajanje perkutanih vaskularnih in nevaskularnih postopkov z namenom zdravljenja zelo različnih kliničnih stanj kar je še posebno pomembno pri obravnavi akutnih in življenjsko ogrožajočih stanj. Interventni minimalno invazivni postopki zdravljenja pogosto zmanjšajo potrebo po bolj invazivnih načinih zdravljenja s klasičnimi kirurškimi posegi in so v določenih primerih edini izvedljiv način zdravljenja kritično bolnih, pomembno vplivajo na preživetje in hitrejše okrevanje bolnikov.

Radiologi imajo ključno vlogo tudi pri usposabljanju specializantov iz radiologije in študentov medicine. Poučujejo o radioloških značilnosti številnih bolezenskih stanj, pomagajo razumeti povezovanje med radiološkimi značilnostmi in kliničnimi manifestacijami bolezni ter specializante in študente vodijo skozi diagnostične in terapevtske postopke. To vključuje teoretično in praktično usposabljanje ter nadzor specializantov med diagnostičnimi preiskavami in intervencijskimi posegi, kar spodbuja novo generacijo radiologov (2).

Radiologi so na svojem področju vključeni tudi v znanstveno raziskovalno dejavnost ter so v sekundarnih in terciarnih ustanovah nosilci uvajanja novih metod radiološke diagnostike in minimalno invazivne terapije. Odgovorni so za napredek in razvoj radiološke stroke.

Radiologi imajo ključno in visoko specializirano vlogo v urgentnih centrih, kjer je pravočasno in natančno izvajanje radioloških preiskav (UZ, CT, retgenškega slikanja) bistvenega pomena za diagnosticiranje in zdravljenje akutnih zdravstvenih stanj (1). Radiologi so ključnega pomena pri zagotavljanju hitrih diagnostičnih in terapevtskih postopkov pri nujnih primerih, kjer lahko minute spremenijo izid zdravljenja za bolnika. Radiologi zagotavljajo hitro oceno travmatskih poškodb glave, hrbtenice, prsnega koša, trebuha in okončin. Pri bolnikih z možgansko kapjo je vloga radiologa kritična. Zdravljenje ishemične možganske kapi, ki ga izvajajo intervencijski nevro-radiologi je časovno občutljivo, saj je treba zdravljenja, kot sta tromboliza (zdravila za razbijanje strdkov) in trombektomija (odstranitev strdkov), opraviti v določenem časovnem okviru. Intervencijski radiologi izvajajo postopke embolizacije pri življenjsko ogrožajočih krvavitvah kot so krvavitve pri razpoku aorte, krvavitve iz drugih parenhimskih organov ali črevesja. Hitro ukrepanje z drenažami vnetnih kolekcij ali vnetno spremenjenih ledvic lahko prepreči širjenje okužbe in nastanek ogrožajoče sepse. V pediatričnih nujnih primerih so radiologi ključni pri prepoznavanju stanj, ki se lahko kažejo drugače kot pri odraslih, kot so nenaključne poškodbe ali prirojene nepravilnosti. V zapletenih primerih radiologi o najdbah pri preiskavah razpravljajo neposredno z ekipo napotnih, urgentnih zdravnikov, da se razjasnijo pomisleki in zagotovi pravilna diagnoza. Radiologi so nepogrešljiv del urgentnega centra z zagotavljanjem nujnih preiskav in izvajanjem diagnostičnih in terapevtskih posegov, ki razrešujejo življenjsko ogrožajoča stanja.

Reference:

1. K.Šurlan Popovič: Smernice za delovanje radioloških oddelkov in izvajanje radioloških preiskav in posegov. RSK za radiologijo, 22.3.2024.
2. European Society of Radiology (ESR). The role of radiologist in the changing world of healthcare: A White Paper of the European Society of Radiology (ESR). Insights Imaging 13, 100 (2022).
3. European Society of Radiology (ESR); European Federation of Radiographer Societies (EFRS). Patient Safety in Medical Imaging: a joint paper of the European Society of Radiology (ESR) and the European Federation of Radiographer Societies (EFRS). Insights Imaging. 2019 Apr 5;10(1):45.)
4. Pravilnik o pogojih za uporabo ionizirajočih sevanj v zdravstvene namene in pri namerni izpostavljenosti ljudi v nemedicinske namene: Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti, Uradni list RS, št.76/17.